

93129270-3	14/02/2025	העיר כל העיר - שבועון ירושלים	עמוד 16	1/2	33.19x37.81
בנימין זאב הרצל - בהקשר לצינון - 80790					

תרבות ירושלמית

הפינה ההיסטורית: הכישרון הנחבא של גיבורת המופת היהודית

אוסף מכתבי חנה סנש ויומניה בספרייה הלאומית שופכים אור על כשרונה, על חייה ועל אהבתה הרבה לירושלים, ולא בכדי הפך קברה בהר הרצל למוקד של ביקורי הערצה והזדהות

חנה סנש

ידע רב ומעמיק בספרות ובשירה עברית ובתנ"ך. תוך כדי הלימודים שאותם סיימה בהצטיינות, היא הרבתה להשתתף בסדורים ברחבי הארץ, מלווה במצלמת ה"אגפא" שלה וזכתה לשבחים על יכולותיה כצלמת. בסיום לימודיה הצטרפה לקיבוץ שדות ים (הסמוך לקיסריה) שהוקם ב-1940. עיסוקה כתורנית ונגידול עופות, לא מנע ממנה לע" סוק בהדרכה, לחבר שירים מלאי רגש בעלי אופי לאומי, לכתוב מכתבים ברמה איכותית ביותר, הרוויים במסרים חינוכיים ופילוסופיים ולהמשיך בנייהו יומן בו החלה בגיל 13. הביקור הראשון של חנה בירושלים ריי גש אותה. היא התאהבה בעיר, והזרה לבקר בה ואף התעניינה בלימודים באוניברסיטה העברית. במכתב שכתבה לאמה וביומנה

האישי היא סיפרה על הדרך המפותלת היפה העולה לעיר, על השוני בין כל רוי בע ושכונה בעיה, על כנסיות ומזורים ועל מגדל דוד המרשים. הסיוור בעיר העתיקה ושוקיה קסם לה. חנה התאכסנה אצל ידידים וביקרה לבקשתה במפעל "תנובה", לאור הכשרתה בקיבוץ. היא ביקרה בבנייני המוסדות הלאומיים ובמלון המלך דוד. הסיקרה לחוות בטקס חלוקת תואר דוקטור באוניברסיטה העברית, והתפעלה מנוף הקדומים הנראה מהתיאטרון לעבר ים המלחה. היא ביקרה במוזיאון רוקפלר, התוודעה לבית החולים הדסה והביעה הערכה על היותו מודרני ומתקדם, ואפילו צפתה בקור נצרט של התזמורת הפילהרמונית ב"מק"א. הידיעות על ההשמרה של יהודי אירופה

גל האנטישמיות שפרץ בהונגריה והפגיעה בזכויות היהודים, קוממו את חנה והיא הבינה, שלא יהיה לה קידום והגשמת שאיפתה ללמוד באוניברסיטה בארץ מולדתה. חנה סנש היתה בת למשפחה יהודית מכובדת ומשכילה בכודפשט. אביה, בלה סנש, היה סופר ילדים ומחזאי ידוע שנפטר בהיותה בת שש. אמה קתרינה גידלה אותה ואת אחיה גיורא, שהיה מכוונר ממנה כש"נה. חנה למדה בבית ספר נוצרי פרוטסטנטי נטי והתגלתה כתלמידה מהוננת ומצטיינת ביותר. תחביביה היו ספורט (בעיקר שחייה), ספרים ומוזיקה. היא היתה מועמדת לקבל את תפקיד רכות המועצה הספרותית של בית הספר, אך הרבר נמנע ממנה מסיבות אנטישמיות. בהשפעת אירוע זה, חנה גברה עוד יותר דבקותה ברעיון הציוני התלהבה מספריו של בנימין זאב הרצל, שגם הוא נולד בכודפשט, ונהייתה פעילה בתנועת מכבי. חנה השקיעה מאמצים רבים ללמוד עברית ולרעת לקרוא את התנ"ך במקור. אחיה גיורא נאלץ לעזוב את הבית ולהירשם באוניברסיטה בצרפת, בשל חוק הגבלת יהודים בחינוך הגבוה באוניברסיטאות בהונגריה ("נומרוס קלאוזוס").

האירועים האנטישמיים הללו הובילו את חנה להחלטה השונה - לעזוב את הונגריה ולעלות לארץ ישראל כדי לתרום לביניין הארץ. היא כתבה מכתב בעברית לחנה מיזל, מנהלת מוסד ויצ"ו בנהלל, וביקשה להתקבל ולזכות בסרטיפיקט לעלייה. מיזל, שהתרגשה מהנערה האידאליסטית, השיגה עבורה את האישור וסנש המאושרת הגשימה את חלומה, ועם הרבה ייסורי פרידה יצאה לדרך ההגשמה שבהרה.

צילומים: אדם אקרמן, מתוך ויקיפדיה, באדיבות מוזיאון 'בית חנה סנש' בקיבוץ שדות ים

תצוגה עם שעון יד, סיכת בגד וצילומה של חנה סנש

חנה סנש

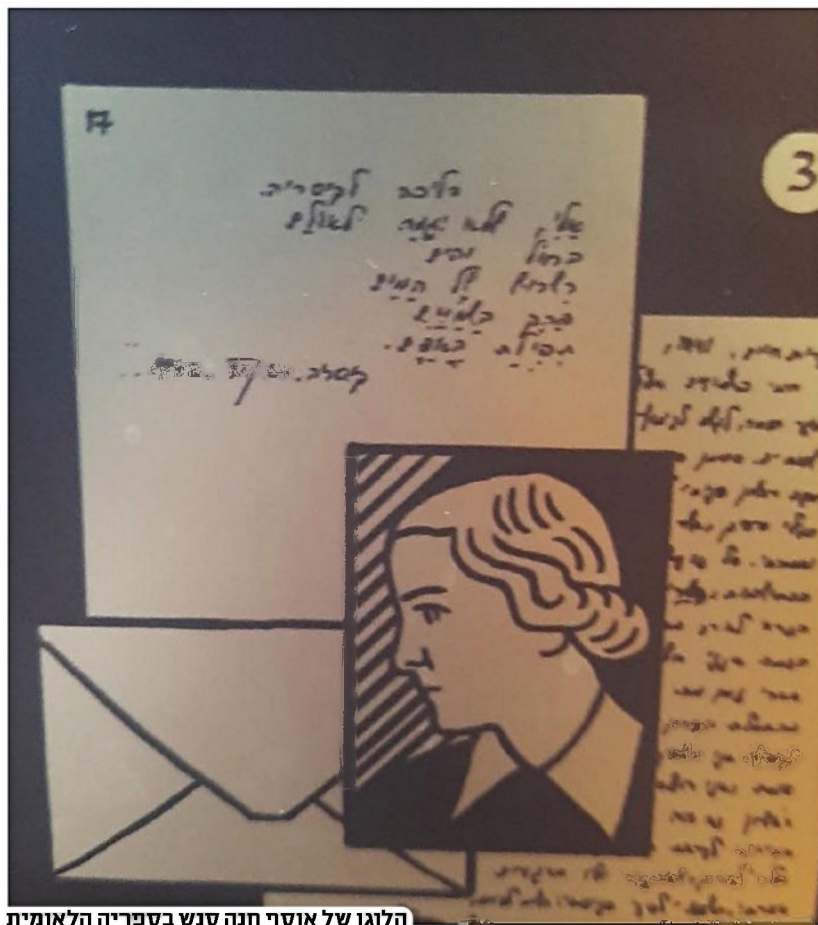
26.17x35.01	2/2	17	עמוד	העיר כל העיר - שבועון ירושלים	14/02/2025	93129602-2
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציונו - 80790						

אדם אקרמן

קברה של חנה סנש בהר הרצל

הלוגו של אוסף חנה סנש בספרייה הלאומית

לכבוד שלא נפל מזה שהוענק לחוזה המדיי נה בנימין זאב הרצל, שנשמך בהר הנושא את שמו, תשעה חודשים קודם לכן. חנה סנש, לוחמת אמיצה כנגד רשע ועי וול, היתה דמות מוסרית ורודפת צדק. שיי ריה המרגשים, בהם "אשרי הגפרור" "הליכה לקיסריה" (הידוע גם בשמו "אלי אלי"), הפי כו לאתוס לאומי. חנה הספיקה לכתוב כ-40 שירים. היה לה פוטנציאל להיות לסופרת ברוכת כשרונות. הודות לערנות והיותה ביקורתית ושואפת לשלמות, יכולה היתה גם להתפתח לאישיות מובילה ציבורית, הפועלת לאחדות העם. כמותה הטראגי וגי בורתה היתה לכוכב שכה טרם עת, אך גם כזה שדורות ילדים וילדות התחנכו ועדיין מתחנכים על האתוס שנוצר סביב רמותה. המעיין באוסף האוצר הרוחני שלה בספי רייה הלאומית בירושלים, לומד להכיר את חנה סנש גם כאדם ולא רק כמות לגבורה. הוא יכיר גם את חייה, התלבטויותיה ועוצמתה כאשה צעירה ורבת פנים, ולא רק את מותה הטראגי.

הכותב הוא אדם אקרמן, מחבר הספרים: "181 אתרים בירושלים" ו"ירושלים המסתורית: 99 אתרים חבויים".

יתרה מכך, היא נשאה נאום הגנה מזהירה, בו האשימה את שופטיה שהם הבוגדים האמי תיים בשל שיתוף הפעולה שלהם עם הנאצים ובפשע השמדת העם היהודי. חנה הוצאה להורג בירי בחצר בית הכ" לא, מבלי שיוקרא פסק הדין בנוכחותה. חוליית הירורים בה, נתנה לה מטפחת לכ" סות עיניה בשעת הירי אך היא סירבה, והביטה נכוחה ביורים. חנה נקברה בחשאי על ידי חברי הקהילה היהודית בבית הקברות היהודי בבודפשט. עיזבונה הרוחני התגלה במוזרה בחדרה בשדות ים רק לאחר שלא חזרה משליחותה, והיה בסיס למוזיאון בקיבוץ: "בית חנה סנש". במוזיאון, שהוקם ב-1950, ישנה תערוכה מתמדת, המציגה כרונולוגית את סיפור חייה. מוסרט סרטון המעניק חוויה מרגשת למבק רים. המקום מנציח גם את דמויות שבעת חבי ריה הצנחנים, שאף הם לא חזרו בחיים. בשנת 2020 המוזיאון עבר שיפוץ ושימור, בסיוע המועצה לשימור אתרי מורשת. בשנה זו כתי בי היר המקוריים של חנה סנש - ארבע מחבי רות היומנים ומכתביה וגם מצלמתה, הועברו לספרייה הלאומית בירושלים.

בשנת 1950, שש שנים לאחר מותה, התא פשרה העלאת עצמותיה לקבורה בישראל, זאת לאחר לחץ בינלאומי כבד על השלטון הקומוניסטי בהונגריה, שסירב תחילה להי סכים למבצע. ארונה הועבר לווינה ומשם לרומא ולבסוף הגיע לנמל נאפולי והועי לה על סיפונה של אוניה ישראלית. הארון כוסה בדגל הלאום ובפרחים. כאשר הגיעה האונייה לנמל חיפה, המונים הגיעו לחלוק כבוד אחרון לגיבורת המופת. לאחר מכן הארון הוצב בקיבוץ שדות ים. למחרת מסע הלוויה המשיך לתל אביב - ולאורך המסלול בעיר נסגרו בתי העסק והוכרו יום אבל. התי חנה הסופית של מסע הלוויה היה ברחובות ירושלים, שם אלפים עמדו בדממה לחלוק כבוד אחרון. עצמותיה נטמנו בחלקת צנחני היישוב שנפלו באירופה בבית העלמין הצי באי בהר הרצל, כשמאחורי הארון צעדו האם קתרינה סנש ואחיה גיורא. ראש הממשלה דוד בן גוריון, שרי ממשלה והרמטכ"ל הניחו זרי פרחים על הקבר, ופלוגת צנחנים ירתה מטח כבוד לזכרה. כך זכתה גיבורת העם

שלושה צנחנים לנחות ביוגוסלביה, ומשם לעבור את הגבול להונגריה. "אני הולכת מתוך שמחה, מתוך רצון חופשי ומתוך הכרה ברורה של הקשיים", היא כתבה ביומנה. ימים אחרים לאחר צניחתה ב-13 במרץ, נודע על פלישת גרמניה להונגריה. בשל כך חציית הגבול התעכי בה משך שלושה חודשים. רק ב-9 ביוני היא חצתה בשחייה ועם שלושה צנחנים, את נהר הדראווה לעבר כפר הונגרי. למרבה הצעה, בשל הבגדים הרטובים, היא וחבריה עוררו את חשדם של שני שוטרים הונגרים, שעברו במקרה במקום. הם הובלו מיד לחקירה והועי ברו לחקירת הגסטפו. הגרמנים גילו את מכו שיר הקשר שחנה החביאה לצירי גדת הנהר, טרם מעצרה, והפעילו עליה לחץ כבד לגלות את צופן הפעלתו. היא סירבה והועברה לכ" לא בבודפשט, שם עברה עינויים קשים - אך לא גילתה את הקוד שהיה מסכן את שולי חיה. הטרגרדיה התעצמה כאשר אמה הנדהמת הובאה לכלא מביתה בבודפשט, כדי להגביר את הלחץ עליה, תוך איום על חי האם. חנה סנש עמדה גם במבחן זה ולא גילתה את הקוד. היא נשפטה במשפט צבאי כבוגדת במולדתה, ולא כשבויה, וסירבה לבקש חנינה.

והראגה לאמה האהובה, יחד עם הרגשת בדידות ובעיקר תחושת שליחות - רחפו אותה להתנדב לפלוגה בפלמ"ח, שהבריטים הסיימו להכשיר לצניחה באירופה. עבור הבריטים עיקר תפקידם של הצנחנים נועד להיות סיוע, בחילוף טייסים של בנות הבריית משבי האויב. הנהגת היישוב ראתה ביוזמה זו, משימת סיוע להצלת היהודים.

המועדות של חנה הייתה ברשימת 250 המתנדבים - והיא נבחרה בין ה-170 שהחילו בקורס להכשרתם. את הקורס סיימו 37 מתנדבים בלבד, בהם, כידוע, גם חנה סנש. בקבוצת הצנחנים שהוכשרו, היו שתי צניחניות נוספות: חביבה רייק ושרה ברורמן. חנה עברה הכשרה מיוחדת בהפעלת אלחוט, הצטיינה בצניחות הניסוי ושובצה עם עוד

פנים מוזיאון חנה סנש בשדות ים

אוסף מכתבים וגלויות ששלחה חנה סנש לאמה בבודפשט